

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inserati do 80 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popusti po dogovoru. In eratni davek posebej. »Slovenski Narod«
velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Naraščajoč odpor proti Bethlenovemu režimu

Na Madžarskem se pripravlja pokret, ki hoče, če treba s silo, odstraniti
Bethlenov režim in uvesti demokracijo

Praga, 21. oktobra. AA. »Narodna politika« objavlja dokumentiran članek o notranje - političnem položaju na Madžarskem ter naglašja, da se je poslabšal s tem, da je bil Gömbes imenovan za ministra narodne obrambe. Vsa znamenja kažejo, da krize na Madžarskem ne bo mogoče rešiti drugače, kakor s silo. Predsednik vlade grof Bethlen je odklonil demokratične ukrepe in se čim dalje vztrajneje oklepa sedanjega režima ter odklanja vsak razgovor o izpremembah političnega pravca v liberalnem smislu ali o reformi ustave. Vrh tega pripravlja madžarska vlada ponovno revizionistično kampanjo in zahteva v to svrhu nove žrtve od madžarskega naroda. Zato se je na strani demokratičnih elementov pojavil pokret, da bi se združile vse sile proti vladi grofa Bethlena, ker smatrajo, da bi mogel samo odstop te vlade popraviti mednarodni položaj Madžarske.

Proučevanje novega univerzitetnega zakona

Rektorji beograjske, zagrebske in ljubljanske univerze pri finančnem in prosvetnem ministru

Beograd, 21. oktobra. Kakor je bilo že javljeno, je finančni minister dr. Švrljuga sprejel rektorje beograjske, zagrebske in ljubljanske univerze ter z njimi obširno razpravljalo o gmothen vprašanju univerzitetnih profesorjev, pomožnega in strokovnega osebja. Minister je zahteval od rektorjev, naj mu predložijo točne podatke, v koliko bi bil obremenjen državni proračun z novo ureditvijo plač profesorjev in drugega osebja na univerzah. Rektorji so takoj navedli finančnemu ministru številke, ki prihajajo v poštev.

Danes ob 10. dopoldne so bili vsi trije rektorji sprejeti od ministra prosvete Bože Maksimovića, pri katerem so se mudili dve uri. Prečitali so mu poročilo o svojem delu glede na izpolnitev predloga zakona o univerzah, kakor tudi o finančni strani tega vprašanja glede na želje finančnega

ministra. Kakor se doznava, se z novim univerzitetnim zakonom glavna načela ne bodo v ničemer izpremenila. Zavarovana bo popolna avtonomija univerz ter popolna svoboda razvoja znanosti. Profesorji bodo podrejeni posebnim univerzitetnim disciplinarnim oblastim in to načelo bo ohranjeno tudi za slušatelje. Zato bodo kreirana posebna univerzitetna disciplinarna sodišča, sestavljena iz profesorjev.

Glede na gmothen položaj profesorjev je prosvetni minister obljubil, da bo zagovarjal predloge rektorjev in svrhu zagotovil primerne materiale materijalnega položaja univerzitetnih profesorjev. Kakor se domneva, bodo znašali prejemki rednih univerzitetnih profesorjev do 10.000 Din na mesec, ki jih bodo po 30 letih službovanja prejemali kot pokojnino. Rektorja zagrebske in ljubljanske univerze sta nocoj odpotovala domov.

Pozor pred fašističnimi provokaterji!

Fašistični provokaterji razširjajo neresnične vesti, da bi zavajali našo javnost k nepremišljenim dejanjem, ki bi jih lahko nato izkoristili proti nam

Zagreb, 21. oktobra. Takoj po justifikaciji Vladimirja Gortana v Pulju, so se pojavili med manifestanti, ki so na protestnih skupščinah in pri pucih manifestacijah dali duška svojem ogorčenju nad fašističnim postopanjem ter manifestirali za Jugoslavijo, sumljivi elementi, ki so skušali zavajati manifestante k nepremišljenim dejanjem in izzvati incidente, ki bi lahko imeli težje posledice ne samo za prizadete manifestante, marveč tudi za državo samo. Treznost manifestantov in ukrepom oblasti je pripisati, da se jim ta nakana ni posrečila.

Kakor vse kaže, ne gre morda za komuniste, ki sicer kaj radi izkoriščajo razburjenje naroda za svoje politične cilje, marveč gre očitno za provokaterje z neke druge strani, ki ima največji interes na tem, da bi manifestacije in demonstracije, ki jih je v Jugoslaviji izzval kruti puljski proces, preokale dopustne meje. O tem pričajo zlasti dejstva, da poročajo italijanski listi gorostasne stvari o demonstracijah v Jugoslaviji in se na vsaki besedi vidi, da je želja mati misli.

Kakih metod se poslužujejo ti provokaterji, dokazuje najbolje naslednji

primer: Zadnje dni so se širile po Zagrebu in drugih večjih mestih vesti, da so demonstranti napadli v Splitu italijanskega konzula in ga ubili. Provokaterji so očitno računali s tem, da bo ta vest zapeljala demonstrante po drugih mestih k nepremišljenim izpadom proti oficijelnim italijanskim predstavnikom. Vest o napadu na italijanskega konzula v Splitu, ki je seveda popolnoma izmišljena, je bila takoj demantirana in tako ni rodila zaželenega uspeha. Na drugi strani pa organizirajo fašistični krogi na Primorskem demonstracije proti Jugoslaviji, da bi na ta način še bolj razkajali jugoslovansko javnost. Fašistični krogi bi očitno hoteli izzvati kak incident, s katerim bi mogli pričeti novo kampanjo proti Jugoslaviji in tako z svetovni javnosti zadušiti ogorčenje zaradi puljske obsodbe.

Merodajni krogi opozarjajo javnost na te provokaterje, ki jih gotovo tudi pri nas ne manjka. Vsakega sumljivca je najbolje takoj prijaviti oblastem. Javnost pa naj ne uresniči želje fašistov z nepremišljenimi dejanji.

Hrvatski seljaki na grobu kralja Osvoboditelja v Topoli

Lepa manifestacija vzajemnosti in bratstva med hrvatskimi in srbskimi seljaki

— Beograd, 21. oktobra. Včeraj ob 14. so se hrvatski seljaški zadrugari odpravili z avtomobili v Topolo, da posetijo dom Nj. vel. kralja, prvega zadrugarja Jugoslavije. Pri prihodu v Topolo je hrvatske goste pozdravila množica meščanov in seljakov iz vse okolice. Pred spomenikom, ki je bil postavljen v čast junakom, padlim v vojna za svobodo, jih je pozdravil načelnik Topole s temi besedami:

»Dragi batje! Jugoslovanski seljaki iz Hrvatske! Jugoslovanski seljaki Šumadije so srečni, da lahko v srcu Šumadije pozdravijo hrvatske seljake, svoje brate in da jim morejo prirediti gostoljuben sprejem. So trenutki, ko uvidevamo koristi in čutimo potrebo medsebojnega spoznavanja, zlasti v kraju Velikega Karadjordjeva, v kraju, kjer je bil izpaljen prvi strel za osvoboditev ne samo Šumadije, ne samo Srbije, temveč

Imenovanje pomočnikov notranjega ministrstva

S kraljevim ukazom sta dodeljena notranjemu ministru dva pomočnika — Zastopnik finančnega ministra

Beograd, 21. oktobra. AA. Na predlog ministrskega predsednika je Nj. Vel. kralj podpisal ukaz, s katerim sta imenovana za pomočnika notranjega ministra pomočnik bana primorske banovine dr. Ivan Perović in dosedanji načelnik oddelka za zaščito države v notranjem ministru Dobrislav Matković.

Za pomočnika bana primorske banovine je imenovan dosedanji veliki župan primorske krajske oblasti Andrija Zdravković.

Beograd, 21. oktobra. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja je imenovan za zastopnika finančnega ministra, ki je odpotoval na sejo reparacijske komisije v Pariz, minister brez portfelja Nikola Uzunović.

vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev. Ko se bomo danes poklonili spomenu Velikega borca, ko se bomo poklonili na grobu blagopokojnega kralja Petra, brezsmrtnega Osvoboditelja, spomnimo se tudi onih, ki so s krvjo odkupili naše osvoboditve in ujedinitve, kakor onega, ki ga je v mukah srečno dokončal. Poklonimo se globoko spomnu onih, ki so nam z ustanovitvijo Jugoslavije omogočili veliko bodočnost naše lepe in prostrane domovine. Pozdravimo kraljevo Jugoslavijo, v kateri moramo biti vsi srečni. V tej naši skupni domovini Jugoslaviji se bomo srečno razvijali baš s pomočjo skupne zajednice med Hrvati, Srbi in Slovenci. Zato Vam kličemo: »Živeli hrvatski zadrugari! Živeli hrvatski bratje! Živel jugoslovanski narod! Živel jugoslovanski kralj!«

Zatem se je razvrstil spred in hrvatski zadrugari so krenili in spremstvu množice domačinov v Oplenovac, da se poklonijo na grobu kralja Petra. Tu jih je pozdravil prota Stevan Guzvić. Odgovoril mu je hrvatski zadrugar Marinić, ki se je v svojem govoru spomnil zaslug blagopokojnega kralja Petra Osvoboditelja. Po kratkem zaključnem nagovoru prota Guzvića so si hrvatski zadrugari ogledali grobove in cerkev ter se divili veličastnim zgradbam, zlasti mavzoleju. Pri izhodu iz cerkve so bili fotografirani. Na grob kralja Petra so položili prekrasen venec z napisom:

»Velikemu kralju Osvoboditelju, vzvišenemu očetu kralja Predoditelja — Hrvatski seljaški zadrugari! 20. oktobra 1929«.

Zatem so hrvatski zadrugari počastili spomin Karadjordja, očeta Jugoslavije. Po opravljenem svečanostih so bili hrvatski seljaki gostje šumadijskih zadrugarjev v hotelu »Oplenac«. Med kosilom jih je pozdravil prota Čedomir Djordjević. Odvrnil mu je v imenu hrvatskih zadrugarjev Marinić, ki se je v svojem govoru dotaknil splošnega razvoja zadrugnega pokreta. Govoril je nato še hrvatski zadrugar Grdeša iz Korduna in več drugih govornikov. Po obedu so si hrvatski gostje ogledali vinogradniško zadrugo v Topoli, katere prvi zadrugar je Nj. Vel. kralj Aleksander.

Odgodena razprava

Beograd, 21. oktobra. Pred državnim sodiščem za zaščito države se je danes pričela razprava proti profesorju beograjske univerze dr. Dragoljubu Jovanoviću, ki je zaradi nekega svojega govora obtožen po čl. 3. in 4. zakona o zaščiti države. Ker pa na razpravo nista prišli dve glavni prič, je bila razprava v sporazumu z državnim pravnikom in zagovorniki odgodena.

Neuspeh Hugenbergove akcije

Do plebiscita o Youngovem načrtu brzkone sploh ne bo prišlo

Berlin, 21. oktobra. Kljub tihi in vztrajni agitaciji nemških nacionalcev za plebiscit o Youngovem načrtu postaja vsak dan bolj jasno, da ne bo imel plebiscit zaželjenega uspeha. Vpisovalne liste bodo razložene 14 dni in je sploh dvomljivo, ali bo Hugenberg dosegel za plebiscit potrebno množino glasov. Dočim je število vpisov pri prejšnjih plebiscitih vsak dan naraščalo, se opaža sedaj ravno nasproten pojav. V Berlinu se je vpisalo v sredo 20.110, v četrtek 17.650 in v petek že samo 15.986 volilcev. Približno isto sliko nudijo tudi druga mesta, kjer je bilo vpisanih ponekod komaj par tisoč oseb. Pod takimi okoliščinami je sploh dvomljivo, če bo zbral Hugenberg za plebiscit potrebnih 4 milijone glasov. Posebno težak udarec za Hugenbergovo akcijo je bila izjava predsednika Hindenburga, ki je ostro obsodil člen 4. tako zvane zakonskega načrta svobode. Ta obsodba je napravila na nemško nacionalne kroge silen vtis in kakor poročajo, se je cela vrsta nemških nacionalnih pristašev odtegnila vpisovanju, kakor hitro so doznali za

izjavo predsednika Hindenburga. Akcija nemških nacionalcev se nadaljuje kljub temu z nezmanjšano silo. Eno je pa več kot gotovo, da akcija Hugenberg ne bo uspela tako, kakor so gotovi krogi pričakovali. To potrjuje vedno bolj naraščajoča razburjenost narodno socijalističnih govornikov, ki so včeraj na raznih shodih zahtevali celo smrtno kazen za vse, ki bi podpisali Youngov načrt.

Hamburg, 21. oktobra. Hamburški senat je izdal manifest na prebivalstvo, v katerem ga poziva naj se ne udeleži vpisovanja v imenike za desničarski plebiscit, ker ve že itak ves svet, da je nemški narod kakor en moč prepričan o tem, da ni zakrivil izbruhla svetovne vojne. Plebiscit, kot ga predlagajo desničarji, pomenja samo opasnost za s tolikimi napori izvajevane reparacijske olajšave in omogočenje zmage onih, ki trdijo, da se mišljenje nemškega naroda še ni prav nič izpremenilo, kljub vsem izkušnjam svetovne vojne.

Ukrajinska grofica terorizira sovjete

Ukrajinska grofica Levicki, ki je prej živela v samostanu, je organizirala svoje čete in vodi upor proti sovjetom

Riga, 21. oktobra. Kakor poročajo iz Rusije, je čeka organizirala v okraju Borisovplovsk pri Kijevu velik lov na neko zločinko, ki s pomočjo svojih tolp že dolgo časa ubija in strahuje sovjetske funkcionarje. Kakor domnevajo, je ta zagonetna ženska bivša grosica Levicki, članica stare

ukrajinske rodbine, ki je živela do nedavno v nekem samostanu pri Kijevu. Grofica je organizirala velik upor proti sovjetskim davkarjem, izmed katerih jih je mnogo izginilo brez sledu. Sovjetske oblasti menijo, da so bili davkarji umorjeni. Grofica vodi svojo bando osebno in nosi moško obleko.

Konec pomorskega tekmovanja med Anglijo in Ameriko

Macdonaldova izjava angleškim novinarjem — Koncem tedna se bo vrnil v Anglijo

London, 21. oktobra. Sinoči je bil angleški ministrski predsednik Macdonald na večerji pri kanadskem ministrskemu predsedniku Mackenzie Kingu s katerim je zaključil razgovore o ameriško-angleških odnosih in o drugih vprašanjih. Nocoj odpotuje Macdonald v Montreal in najbrže koncem prihodnjega tedna v Anglijo. V razgovoru z novinarji je Macdonald ponovno naglasil, da ni bilo v pomorskih zadevah ni-

česar takega sklenjeno, kar bi vezalo bodisi Zedinjene države ali pa Francijo. Vsi obvezni zaključki se bodo storili na pomorski razorožitveni konferenci v Londonu. »Cilj mojega potovanja« je zaključil Macdonald, »je bil, da ustvarim prijateljsko atmosfero in da napravim konec ameriško-angleškemu pomorskemu tekmovanju.«

Tudi arabske žene stopijo na plan

Prihodnji teden se bo vršil kongres arabskih žena — Nevarnost novih nemirov v Palestini

Jerusalem, 21. oktobra. Čez teden dni se sestane kongres arabskih žena, katere mu pripisujejo tukajšnji politični krogi veliko važnost. Arabske žene bodo protestirale proti palestinski upravi in se zbrale pod »zidom vzdihovanja«. Ker je politični

položaj v Palestini kljub dozdavnemu miru zelo napet, se boje merodajni krogi, da ne bi prišlo do ponovnih krvavih incidentov med Arabci in Židi. Tukajšnje oblasti so za vsak slučaj pripravile obsežne varnostne odredbe.

Zita se je preselila v Belgijo

Bruselj, 21. oktobra. Včeraj je prispela semkaj z vso svojo družino in spremstvom zadnja avstrijska cesarica Zita. Pod imenom baselske kneginje se je nastanila v gradu Steenockerzel.

Ponovna operacija Poincareja
Pariz, 21. oktobra. Bivši francoski ministrski predsednik Poincare bo jutri drugič operiran.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.815, Berlin 13.5125 — 13.5425 (13.5275), Bruselj 7.9112, Budimpešta 9.896, Curih 10944 — 10974

(1095.9), Dunaj 794.66 — 797.66 (796.16), London 275.96, Newyork 56.51, Pariz 221.77 — 223.77 (222.77), Praga 167.27 — 168.07 (167.67), Trst 295.47 — 297.45 (296.45).

ZAGREBSKA BORZA.
Devize: London 275.96, Newyork 56.58, Pariz 222.70, Milan 298.50, Curih 1095.90, Amsterdam 22.80, Berlin 1352.50, Dunaj 796.25, Praga 167.75.
Elektri: Vojna škoda 415—417.

INOZEMSKA BORZE.
Curih: London 25.17875, Newyork 516.50, Pariz 20.325, Milan 27.04, Madrid 73.75, Berlin 123.42, Dunaj 72.60, Beograd 9.126, Praga 15.29, Bukarešta 3.07125, Budimpešta 90.20, Sofija 3.73, Varšava 57.95.

Pogajanja med rudarji in centralo TPD

Spomenica, na podlagi katere so se pričela danes dopoldne pogajanja

Ljubljana, 21. oktobra.

Danes dopoldne so se pričela v palači TPD v navzočnosti zastopnika TPD gosp. Skubca, zastopnika rudarskega glavarstva nadzornika g. Pehana ter zastopnikov rudarjev in delavskih združenj pogajanja za sklenitev medsebojnih pogodb.

Pogajanja se udeležujejo s strani rudarjev odnosi delavskih organizacij Struc Jambor, Trbovlje; Murn Filip, Trbovlje; Bačič Dominik, Trbovlje; Rihter Jožef, Rajhenburg; Radi Ivan, Rajhenburg; Arh Jurij, Zagorje; Lešnik A., Laško; Grile Fr., Laško; Jerobičnik Franc, Hrastnik; Krautberger Anton, Zagorje; Derošek Karl, III. Kiovec; Bedenik Ivan, Hrastnik; Veščič Gabrijel, Kočevje; Jenko Peter, Kočevje; Pitak Vilko, za Jug. Strok. zvezo; Kravos Vladimir, za Nar. strokovno zvezo.

Pogajanja se vrše na podlagi naslednje spomenice:

Podpisana vodstva vseh strokovnih organizacij rudarjev si dovoljujejo v sporazumu z II. rudarsko skupino na podlagi prošnje rudarjev v svrhu ureditve medznih in delovnih odnošajev med prizadetimi delavstvom in družbo predlagati naslednje zahteve:

1. Vse obstoječe temeljne plače posameznih kategorij se naj povišajo za 30%.
2. V istem razmerju naj se povišajo akordne postavke, pri čemer je treba te prilagoditi krajevnim razmeram dela.
3. Zasluzek v akordu mora presegati 25% povprečje normalne temeljne plače.
4. Vse obstoječe doklade na temeljne plače ostanejo nadalje v veljavi.
5. Dodelitev akorda se mora vršiti na kraju delovnega mesta najdlje 3 dni po nastopu dela dotične nasadbe.
6. Začasna premeštevitev delavca od njegovega akordnega dela k postranskemu se odškodni s povprečjem njegovega akordnega zasluzka dotične plačilne periode.
7. Premestitev delavca z dosežene kategorije v nižjo ni dopustna.
8. Jamski les in ves zavezeni material, ki ga rabi delavstvo pri izvršbi svojega dela, naj se pripravi v dovoljni meri na etažah.

9. Odškodnina za strelivo naj se uredi krajevnim razmeram dela primerno s dotično nasadbo.

10. Za praznike: božič, velika noč in binkoštna nedelja naj se prizna 100%, za praznike sv. Stefana, velikončni in binkoštni ponedeljek ter Rešnje telo, ako se dela, pa 50% doplačila normalne meze. V ostalem veljajo predpisi zakona o zaščiti delavcev.

11. Delavcem, zaposlenim na zunanjih delih, naj se v slučaju slabega vremena prizna 50% doplačila na normalne meze.

12. Vsem onim delavcem, katerim družba ne more nuditi stanovanja, naj se prizna stanarina: oženjenim 60 Din in samcem 30 Din mesečno.

13. Vsi rokodelci, ki se izkažejo z učenim spričevalom, naj se uvrste v kategorijo kopačev. Vsi naddnevni delavci naj se uvrste po štetni službi v kategorijo kopačev.

14. Vojaška služba ali večja se ne sme smatrati za prekinitev delovnega razmerja.

15. Poročenim delavcem zunanega obrata, kakor tudi onim, ki vzdržujejo svoje starše ali sorodnike, naj se prizna deputatni premož, tudi če se niso dosegli kategorije kopačev.

16. Vse spore, ki so lokalnega značaja, kakor vzroki premale stonitve radi pomanjkanja vozikov, slabih prog, voze, zraka in vročine ali druge obratne viře, se mora vpoštevati in reševati v sporazumu z dotičnim obratnim vodstvom ali ravnateljstvom, ob zaščiti prizadetega delavca, v prisotnosti zastopnika II. skupine rudarske zadruge ali zastopnika dotične strokovne organizacije rudarjev, ki ga je delavstvo po II. rudarski skupini v to pooblastilo in ravnateljstvu naznanilo.

17. Te zahteve se uvažajo na delavstvo vseh kategorij in obratov, ki so last TPD in ki spadajo pod rudarski zakon, ne glede na to, če družba vrši delo v lastni režiji ali ga odda privatnim podjetnikom.

Ob zaključku lista pogajanja se je trajalo, vendar se zdi, da zaradi nepopustljivosti stališča obeh strank ne bo prišlo do uspešnih rezultatov.

47 avtorjev pripoveduje o sebi in o drugih

Apel na javnost, da postavi Ketteju in Puglju spomenik v Novem mestu

V sredo je izšla prva knjiga zbornika »Odmevi«, ki bo izhajal periodično, in sicer štirikrat na leto. V prvi knjigi so zastopani deloma s pesmimi, črticami, razpravami, aforizmi in slikami, pesniki, pisatelji in slikarji: Ivan Albreht, Anton Askerc, Ante Beg, Božidar Borko, Dragutin Domjanič, Engelbert Gangl, Cvetko Golar, Pavel Golia, Danilo Gorinšek, Fran Govekar, Vida Jerajeva, Ljuba Jurković, Elko Justin, Manica Komarova, Griša Koritnik, Jože Kostanjevec, Mihovil Kruslin, Mirko Kunčič, Ivan Lah, Janko Lavrin, Fran Lipah, Joža Lovrenčič, Miha Maleš, Ksaver Meško, Fran Milčinski, Josip Murn Aleksandrov, Radivoj Peterlin-Petruska, Jan Plestenjak, Milan Pugelj, Radivoj Rehhar, Franjo Roš, Silvija Sardenko, Janez Selan, Fran Sterle, Gustav Strniša, Josip Suhý, Saša Santel, Katja Spur-Muropolska, Mirko Subic, Alojzij Tomažič, Fran Tratnik, Josip Vandro, France Veber, dr. Josip Vošnjak, France Zbanič, dr. Fran Zbanič in Fran Zgur.

Prvi del »Odmevov« prinaša v prilogi sliko v bakroitu pokojnega Milana Puglja, krasno delo Delniške tiskarne, nakar sledi prispevki Puglju v spomin: Ivan Albreht: Milanu Puglju, Cvetko Golar: Cebeljarjeva molitev, Ljuba Jurković: Neimar, Jože Kostanjevec: O Milanu, Gustav Strniša: Manom prijatelja Milana Puglja, Josip Vandro: Iz Pugljevih mladosti, Radivoj Peterlin-Petruska: Popotnika. Najbolj izčrpen je prispevek Josipa Vandota:

»Pomlad l. 1899. je bila prekrasna, piše Vandro, in prav zaradi tega polna tragedije za Novo mesto. Zakaj sredi največjega naravnega razkošja in sredi vriskajočega pomladnega veselja se je hipoma raznesla med ljudmi vest, da je umrl pevec novomeške okolice in njene brstee pomladi. Po kapitalskem hribu so posedevali študentje in plakali, plakali ob verzih, s katerimi se je v »Zvonu« mladi Kette poslavljaj od Novega mesta, od življenja, od sveta in od nikdar dosežnega ideala. Velika žalost nad prerano in nepričakovano Kettejevo smrtjo je potrla vse tedanje novomeško dijaštvo, ker jim je bil Kette mojster, od katerega so po vsej pravici pričakovali največje pomoči in ki jim je bil učitelj dve leti. Slovenska moderna je vzbrstela v največjem cvetju in mladina se je je oklenila z ljubeznijo in navdušenjem in v Novem mestu je bil njen propagator Kette, ki ga je mladina smatrala za najnadarnejšega in najgenijalnega poeta nove moderne struje.

Vandro opisuje nato Pugljevo dijaško leta v Novem mestu, kako je zavzel Kettejevo mesto med tamšnjim dijaštvom, seznanja nas s tragedijo njegovega srca in zaključuje članek z apalom: Novo mesto se lišpa in preosnavlja; nima spomenikov, a ima krasne prostore za spomenike. Ima stotine zaslužnih mož; a ima samo dva genija. 30 let je minilo po Kettejevi smrti; a še vedno je ves svern del mesta poln Kettejeve duše in osebnosti. Kakor da je še vedno živ in sloni na stari cesti ob nizkem okencu Stancarjeve hiše in mu dekleta pojo zaljubljeno podkoko. A doli na jugu tam pod bregom, tam v romantični pozabljenosti Sv. Janeza ob Krki in nad Krko, v povodnjakovem zatirju Rozinovega potoka, po šumih, po vaseh in med zelenjem Božjega groba in še dalje, še dalje do podgorjskih sel — tod povsod je razstresena Pugljeva duša, ki je dala iz sebe vse, a ni prejela ničesar. Narod je spoznal svoja dva genija in če je pravičen in pošten, jima bo končno dal vse ono, kar sta zaslužila, ko sta delala zanj in trpela zanj.

V drugem delu so zastopani: Ivan Albreht s pesmijo »Na Golgoti«, Askerc s »Poslednjim pismom dr. Turnerja«, Beg s študijo »O gobah«, Borko z lirsko izpovedjo »Drhtenje v duši«, Domjanič s pesmijo »Spomen na Ljutomer«, Gangl s pesmijo »Sobje, Golia s pesmijo »Uspavanka«, Gorinšek s pesmijo »V album«, Govekar s pikantno črtico »Boas«, Jerajeva s pesmijo »Fant in deklica«, Komarova s črtico »Na kmetih«, Koritnik z »Mornarskim pesmima«, Kruslin s pesmijo »V Turopolju 1916«, Kunčič s pesmijo »Vera«, Lah s črtico »Caheljev maj«, Lavrin z esejem »Ruska moderna do velikega prevrata«, Fran Lipah s pesmijo »Galicija 1915«, Lovrenčič s pesmijo »Obratna«, Meško s črtico »Slovenske Gorice«, Milčinski s črtico »Sožalji poset«, Murn s pesmijo »Šmarina idila«, Plestenjak s črtico »Srečanja«, Pugelj s pesmijo »Jagrovci-Jugoslavlani«, Rehhar z dvema pesmama, Roš s črtico »Jesenska storija«, Sardenko z dvema pesmama, prav tako Selan, Suhý s potopisno »Bombay«, Spur z dvema pesmama, Tomažič s črtico »Bodite ljudje«, Veber s člankom »Nekaj misli o kulturi in civilizaciji«, Vošnjak s pismi Askercu, France Zbanič z več pesmami in dr. Zbanič s črtico »Morje«.

Slike so prispevali Elko Justin: Naslovna stran in Josen (lesorez), France Sterle: Ljubljanski grad (peroreza), Subic: Studija (lesorez), Maleš dva linoreza, Santel: Eksplicita (lesorez).

Kot je razvidno iz imen sodržnikov, je zastopana v prvi knjigi predvsem »stara garda« ter več Srbohrvatskih izdajateljev in urednikov Radivoj Peterlin-Petruska obeta, da bo dal v drugo knjigo, ki izide za Božič, več prostora mladim, tako da bodo prišli v »Odmevi« do besede stari in mladi brez oziroma na njihovo svetovno nazira-

V TRGOVINI.

— Čujte, vi prihajate zjutraj zadnji na delo, zvečer pa odhajate prvi domov.

— Res je, gospod šef. Saj vendar ne morem biti zjutraj in zvečer zadnji.

slavni vlogi. Dalje sodelujejo g. Poličeva, Thierryjeva ter gg. Kržižaj, Kovač, Rumpelj, Simončič, Drenovec, Rus in drugi. — Predstava je za abonma E. — V sredo bo premiera Lortzingove opere »Car in tesare«. Sodelujejo naši prvi solisti. Dirigent: Stritof, režiser Povhe. Premijera se vrši za abonma C.

Beležnica

KOLEBAR.

Danes: Ponedeljek, 21. oktobra 1929, katoličani: Urša, pravoslavni: 8. oktobra, Pelagija.

DANESJE PRIREDITVE.

Drama: Strahovi.
Kino Madon: Lulu.
Kino Ideal: Cigan prima.
Kino Ljubljanski dvor: Ciganska ljubezen.

DEŽURNE LEKARNE.

Danes: Bahovec, Kongresni trg, Ustar, Sv. Petra cesta, Hočvar, Sp. Šiška. Kaaker je

— Zimsko kopalšče SK Ilirije, ki je priključeno letnemu kopalšču, se gradi pospešeno. Koncem prihodnjega meseca bo že omogočeno kopanje. Plavalni sport bodo preko cele zime gošili sportniki-plavalci pod strokovnim vodstvom trenerja. Trener pa bo na razpolago tudi nesportnikom in bo vsakomur omogočeno, da se snloh nauči plavanja, pa tudi specijelnih plavalnih metod. Interesenti naj se pisмено javijo Plavalni sekciji SK Ilirije, Kavarna Emona.

— Ko se začne krvne cevi pospejevati, deluje uporaba naravnega »Frans Josefovec« grenčice na redno izpraznjenje črevesa in zmanjša visok naval krvi. Mojni zdravniki vede priporočajo pri starostnih pojavih različne vrste »Frans Josefovec« vodo, ker odpravi zastajanje v žilodolnem črevesnem kanalu in leno prebavljanje ter omili dražljivost živec. »Frans Josefovec« veda se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 1/L

Iz policijske kronike

Ljubljana, 21. oktobra.

Za tatove koles bo sezona kmalu končana. Toda iznajdljivi tatovi kljub temu niso v zadregi, kajti zanje se je začela nova sezona: sezona zimskih suknj. Včeraj sta bili namreč za uvod ukradeni dve. Ena je bila odnešana trgovskemu sodrniku Hugonu Pöschlu iz kleti restavracije »Zvezda«. Ko je hotel snoči domov, je presenečen opazil, da mu je nekdo odnesel lepo, skoro novo zimsko suknjo, vredno 2000 Din, poleg tega pa še 100 Din vreden klub. Suknja je črna s plišastim ovratnikom.

Posti načelniku Vojtehu Kruleju je bila včeraj odnešana suknja iz vože hiše št. 61 na Dunajski cesti, ki je bil v posesti pri svojem tastu, posestniku Franu Vidicu. Suknja je nova, črna in vredna okoli 1500 Din.

Včeraj se je pripetilo več manjših nesreč. Na križišču Dunajske ceste in Dalmatinove ulice sta se s kolesi zaletela skupaj dijak Vinko Ogorelec in mizarski pomočnik Viktor Intihar. Padla sta s koles in se nekoliko pobila. — V frančiškanski cerkvi se je včeraj onesvestila 51letna poštna uradnica Marija Vindischer iz Kranja. Padla je na obraz in se precej poškodovala, tako da so jo morali z rešilnim vozom prepeljati v bolnico.

V ljubljansko bolnico so davi pripeljali težko poškodovano posestnico Marijo Lavričovo iz Male Slivnice pri Velikih Laščah, katero je ponoči njen slabotni sin v napadu besnosti s kladivom večkrat udaril po glavi, ji prebil lobanjo in jo težko poškodoval. Sin je bil šele nedavno izpuščen z opazovalnega oddelka ljubljanske bolnice, kjer se je zdelo, da se je njegovo stanje zboljšalo. Stanje Marije Lavričeve je zelo kritično.

Sport

— Gimnastika za gospode. Gimnastika ni potrebna samo sportni mladini, marveč tudi starejšim gospodom, da si ohranijo telo prožno in gibčno in obvladajo vse mišičevje. SK Iliriji se je posrežilo pridobiti trenerja iz Nemčije, gospoda Deutza, ki je absolviraj visoko šolo za gimnastiko in telesno kulturo v Berlinu. Specializiral se je zlasti za plavalno in gimnastično pogo in boks. Gospod Deutz bo uvedel posebni gimnastični sistem, ki se je v zapadni Evropi in nordijskih državah uveljavil z velikim uspehom. Gimnastični treningi se bodo vršili v zgodnjih večernih urah redno eden do dvakrat tedensko v telovadnici Tehnične srednje šole. Naporočamo vse gospode, ki se resno zanimajo za predvidene telesne vežbe, da se pisмено prijavijo na predsedstvo SK Ilirije, kavarna Emona. — SK Ilirija.

— Službene in jugoslov. savezne hazene in teniskih sportov. Važna izredna seja upravnega odbora se vrši danes ob 18 v daskem salonu kavarna Emona. Gg. odborniki se naprošajo, da ji sigurno in polnoletno prisostvujejo. Tajnik I.

Strupen jezik.

— Veš, odkod prihajam?
— No?
— Iz zavoda za pospeševanje lepote.

— Beži no! Gotovo je bil že zapit.

Tudi utemeljitev.

— Praviš, da me iskreno ljubiš, a pravkar sem videla, kako si poljubljal služkinjo.

— Ne smeš mi zameriti, saj od same ljubezni ne vem, kaj počenjam.

Izumitelj.

— Kaj si izumil?
— Nekaj kolosalnega. Z mojim izumom lahko vidi vsaki človek skozi zid.

— Kako si pa to dosegel?
— Napravil sem x zidu luknjo.

Še vedno se zida

Kljub pozni sezoni je gradbena delavnost v Ljubljani še zelo živahna in ljudje se žurijo da pridejo pred zimo pod lastno streho

Ljubljana, 21. oktobra.

Na vogalu Stančeve ulice in ceste za Bežigradom so začeli zadnjo soboto kopači zemljo za betonski temelj visokoprtilnični, enonadstropne vile, ki se bo odlikovala po moderni arhitekturi. Načrte je izvršil arhitekt Spnčič. Zidarska dela je prevzel stavbnik Miroslav Zupan. Zgradba bo letos v gromob gotova. Spomladi se dokončajo zidarska in vsa ostala dela, nakar se bo preselil v to lepo vilo ne lastnik Danilo Šapja, ravnatelj mestnega pogrebnega zavoda. Tu v neposredni bližini je v pritičju sezidana inž. Vladimira Mušiča enonadstropna vila. Na ostali ondodni parceli pa si postavi svoje ognjišče dr. Fuchs. Navedena stavbišča so kupili vsi trije od mestnega magistrata po — 8 Din kvadratni meter. Kakor vidimo, magistrat jako pomaga svojim uslužbencem, da pridejo pod svojo streho. Njegova skrb za zmanjšanje stanovanjske mizerije je vse hvale vredna.

V Mariborski ulici je v delu temelj za visokoprtilnično, enonadstropno R. Dubrovičovo hišo. V tleh bo soba, pralnica tu drvarnica. V podstrešju ne bo sob. Poslopje bo pred zimo vsaj povečem sezidano in pokrito. Zidarska dela ima v rokah Zidarska zadruga. Nekaj vil v tej ulici ima že narejene moderne betonske ograje, pri drugih jih pa še delajo.

V Gornji Šiški ob Celovski cesti zrazen skromen poljske poti je povečem zgrajena visokoprtilnična Jančigajeva hiša. Poslopje bo imelo ravno streho, okrašeno a betonskimi figurami. Zidovje je nekaj iz navadne zidne, nekaj pa iz umetne opeke. Zidanje izvršuje Zidarska zadruga. — Dalič ob tej poti, blizu gorenske železnice si stavi upokojeni orožnik Medvedček na mestu prejšnje lesne hišice zidano poslopje. Hiša bo pred zimo dodelana in porabna. Z delom se žurijo, zakaj zima se bliža z naglimi koraki.

Na ogli Friskovca in Maistrove ulice je zrasla visokoprtilnična, enonadstropna Petanova hiša. Smrečica vrh zidu pravi, da je zidovje ravnokar doseglo svoj višek in da bo poslopje kmalu tudi pod streho. Zidarska dela ima v rokah stavbno podjetje Ivana Seršana iz Domžal. — Na Dunajski cesti onkraj Stadionu so začeli sredi preteklega tedna kopači zemljo za betonski temelj visokoprtilnični, enonadstropni hiši V. Kirschsliagerja. V kletnih prostorih bodo drvarnica in pralnica, v visokem pritičju in v prvem nadstropju pa stanovanja. Podstrešje ne bo imelo sob. Zidanje je prevzel zidarski mojster Anton Mavrič. Hiša bo leto vsaj v gromob dograjena in spravljena pod streho.

Na Kosovezi poljsa so delavci zaposleni s kopanjem sveta za temeljne betonske zidove visokoprtilnični, enonadstropni Hladnikovi hiši. Pri kopanju so nakopali dokaj gramosa, lepega peska in fine mivke. Še pred zidanjem si je napravil gospodar na svojem svetu 8 metrov globok vodnjak, ki daje prav dobro pitno vodo. Stanovanja bodo dve, sala, polna-solca in zdravica.

zraka sredi polja. Tu ne bo nadležnega črnega dima iz tvornice, ne zopnega cestnega prahu. — Ravbarjeva visokoprtilnična hiša s podstrešnim stanovanjem je znotraj ometana. Sobni slikarji so ravnokar končali svoje delo in se je gospodar sredi tega tedna že vselil v stalno svoje stanovanje. Na zunanjo zidovje ometano prihodnje leto. Zidarska dela je izvršil zidarski mojster Jerko. — V bližini Ravbarjeve domačije je Komeljeva hiša že toliko v zgradbi napredovala, da bo porabna v bližnji bodočnosti. Zidanje ima v rokah zidarski mojster E. Černič.

Na projektirani ulici, ki veže Cesto na Loko z Jeranovo ulico, je v delu betonsko zidovje za Ciglarjevo visokoprtilnično hišo. Ker je tu svet mehak, se mora dovažati gramoz in pesek za temelj, kar stavbo precej podraži. Zidarska dela ima v rokah stavbnik Robert Smielowski. Hiša mora biti končen meseca novembra gotova, da se bo gospodar mogel vseliti. — Nekoliko naprej od Ciglarjevega stavbišča na isti ulici pa blizu Ceste na Loko so zaposleni delavci na nekdanjem Popovičevem travniku, kjer kopljejo v mehkih tleh temelj visokoprtilnični, enonadstropni hiši. Tu je talna voda že pol metra pod površjem. Če vsa stavbišče bodo napravili 20 cm debelo železo-betonsko ploščo, na katero bodo prišli šele temeljni zidovi. V tleh bo samo drvarnica. Pač pa bo stanovanje tudi pod streho. Ko bo hiša dograjena, se vselita v njo Marija in Ivana Mazl. Zidarska dela bo izvršilo stavbno podjetje Torgno.

V Devinski ulici, ki gre z Zelene poti vzporedno s Kolesijsko ulico proti Trnovemu, je malone v gromob sezidana pritična enodružinska hiša Marije Fišinger. Z delom se na vsi moči hiti. Dasi se je stavbišče oživilo šele pred štirnajstimi dnevi, bo vendar poslopje že drugi mesec toliko zgrajeno, da se bo lastnica lahko preselila pod svojo streho. — Ob poti na Rakovo Jelšo je povečem sezidana in pokrita pritična hiša Terezije Klemen. Notranlost se ravnokar ometava, nakar se bo pobelila. Gospodinja se v njo preseli čez kakih štirnajst dni. Zunanji omet pa dobi hiša prihodnje leto.

Na Kodeljevem se zunanjo ometava visokoprtilnična, enonadstropna Slokanova in visokoprtilnična Klanškova hiša. Nekoliko naprej od ondodnih ličnih vil in hiš pa vidiš siromašno barakarsko vas, ki ima 33 stebilk. Vse so lesene in le nekatere med njimi ometane in pokrite z opeko. Posebno siromaštvo očitujejo tiste, ki so zbite iz starega, že razblenega lesa. Tu vidimo, kako si ljudje popravljajo strehe in stene, da jim ne bo nagajal dež in sneg ter silil k njim skozi špranje in razpoke mraz. — V Mestni gramozni jami se kar naprej stavijo barake. Tu je postavil barakar leseno ogradijo, pripeljal nekaj zidne opeke, da si postavi svoj dom, njegov sosed obija lesene stene s trstjem, pri sosedni baraki se pa trstje ometava z malto, da bo takšna kakor zidana hiša. Večina barak pa bo ostalo lesenih. — Na Oačevici rasejo pritične, lo-

Prosveta

Repertoir Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA.

Začetek ob 20.

Ponedeljek, 21. oktobra: »Strahovi«. Red D. Torek, 22. oktobra: Zaprto. Sreda, 23. oktobra: »Naš gospod župnik«. B. Četrtek, 24. oktobra: Zaprto. Petek, 25. oktobra: »Faust«. Red E.

OPERA.

Začetek ob pol 20.

Ponedeljek, 21. oktobra: Zaprto. Torek, 22. oktobra: »Svanda dudak«. Red E. Sreda, 23. oktobra: »Car in tesare«. Premijera. Red C. Četrtek, 24. oktobra: »Jonny svira«. Red A. Petek, 25. oktobra: Zaprto.

Opozarjamo na nocojšnjo vprizoritev Ibsenove drame »Strahovi« v ljubljanski drami, z go. Marijo Vlog, gg. Leverjem in Debevcem v glavnih vlogah. Režira ga. Marija Vera. Predstava se vrši za abonma red D.

Jutri zvečer se poje v ljubljanski operi »Svanda dudak« z g. Jenkom v na-

Dnevne vesti.

— Čudno postopanje zagrebške akademije umetnosti. V Zagrebu sta pred začetkom šolskega leta delala na akademiji umetnosti tudi dva Slovenci. Prvi je studiral na akademiji v Pragi že tri letnike kiparstva, drugi pa tehniško srednjo šolo v Ljubljani. Bil je, odkar šola obstoji, najboljši in najbolj talentiran njen slikar. Po izjavi direktorja akademije sta oba kandidata izpit izvrstno prestala in naš mladi slikar je bil celo najboljši med vsemi kandidati. Obema slovenskima kandidatom je bil pa sprejem na akademijo po izpitu odklonjen, češ, da nimata male mature, a tudi nikakega potrdila o izpitu nista sprejela. Ali akademija ni pred izpitom poznala svojih predpisov, da je talentiranima kandidatom napravila došli skrb in strokovno ter sta zaradi čudnega postopanja akademije izgubila tudi semester.

— Oddelki finančne kontrole pri pivovarnah odpravljene. Finančno ministrstvo je odredilo, da se odpravijo vsi oddelki finančne kontrole pri pivovarnah, da pa ostane pri večjih pivovarnah, kjer je bil starešina oddelka uradnik, do nadaljnjega dotični uradnik kot stalni kontrolni organ, pri manjših pivovarnah pa ostanejo stalni kontrolni organi oni pregledniki, ki so absolvirali pivovarniški tečaj.

— Natečaj za osnutek novega poslopja. Kakor smo že poročali, namerava zgraditi Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu za mariborsko ekspozituro Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani uradno poslopje. V ta namen je razpisal natečaj za dobavo idejnih načrtov. Določeno so tri nagrade in sicer 20, 15 in 10 tisoč Din. Osnutki, označeni z geslom, morajo biti vloženi do 30. novembra opoldne v vložišču Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani v zapечатeni kuverti z napisom »Natečaj za dobavo načrtov za zgradbo uradnega poslopja v Mariboru«.

— Iz zdravniške službe. V imenik zdravniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani je bil vpisan okrogli zdravnik v St. Juhu v Slovenskih gorah dr. Just Bačar. — Jugoslovensko - češkoslovaški znanstveni stiki. Na povabilo medicinske fakultete beograjske univerze je predaval prof. Osterlil 11. t. m. v Beogradu o bakterijski podlagi lečenja z radijem. Stiki med prakso in beograjsko medicinsko fakulteto imajo že svojo tradicijo. Lani in predletosno so predavali v Beogradu profesorji Pelnaf, Syllaba in Šamberger, v Pragi pa prof. Jovanović.

— Iz državne službe. K oblačni tehnični upravi v Ljubljani je premeščen protokolist finančne direkcije v Ljubljani Vekoslav Čepelak; za šumarska nadzorenja sta imenovana šumarski inženjerja Rudolf Pipan v Čazmi in Janko Grajcar v Dolnem Milanovcu.

— Iz »Uradnega listca«. »Uradni list države banovine« št. 104 z dne 19. t. m. objavlja zakon o pospeševanju kmetijskega, zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o notranji upravi in razpis pravosodnega ministrstva glede prenosa na Češko-slovaškem pokopanih naših državljancov, padlih ali umrlih med svetovno vojno.

— Regulacija Mure. Ministrstvu javnih del je dovolilo tehnični sekciji v Mariboru, da v novembbru prične in dovrši regulacijska dela na reki Muri. Za prvi sektor pri 9 km znaša predhodni proračun 657.049 Din, pri 75 in 76 km pa 1.049.034 pri 98 in 108 km 1.650.350, od 108 do 115 km 1.648.344, za sektor pri 123 km pa 48.115 Din.

— Živalske kužne bolezni v mariborski oblasti. Od 7. do 13. t. m. je bilo v mariborski oblasti 10 slučajev mehurčaste in izpuščaja goved, 12 svinjske kuže, 14 svinjske rdečice, 9 perutninske kolere in 1 čebelnje kuže.

— Razid društva. Okrajno učiteljsko društvo radovljiško se je po sklepu obnege zbornice v Žirovnici 27. septembra prostovoljno razšlo.

— Himen. Poročil se je včeraj abs. jurist Vladislav Pegan, sin odvetnika dr. Pegana, z gđ. Zdenko Tomažičevo. Čestitamo!

— Nalezljive bolezni v mariborski oblasti. Od 1. do 7. t. m. je bilo v mariborski oblasti 18 slučajev tifuznih bolezni, 6 griže, 60 škrlatinke, 42 davice, 8 šena, 2 krčevite odrevenelosti in 1 malarije.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno in nestanovitno vreme. Včeraj je bilo po večini krajev naše države oblačno in deževno. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 21, v Skoplju 19, v Zagrebu 18, v Mariboru 17, v Ljubljani 15,8. Davi je kazal barometer v Ljubljani 758,7 mm, temperatura je znašala 8,8 stopinj.

— Naprava nove postavljalnice na postaji Rakek. Direkcija državnih železnic, gradbeni oddelak v Ljubljani sprejema do 25. t. m. ponudbe glede oddaje del za napravo nove postavljalnice na postaji Rakek. Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.

— Konferenca z veze jugoslovenskih mest v Splitu. V Splitu se je v soboto prišla konferenca poslovnega odbora Zveze jugoslovenskih mest. Na konferenci so zastopana vsa jugoslovanska mesta, Ljubljana pa zastopajo občinska svetniška prof. Jaro in Ivan Tavčar ter magistratni direktor dr. Milutin Zarnik. Med drugim je bilo sklenjeno, da se bo vršila glavna skupščina zveze prihodnje leto marca meseca v Beogradu, bodoče seje poslovnega odbora pa se bodo vršile v Ljubljani, odnosno v Sarajevu. Na predlog občinskega svetnika Tavčarja, ki je zastopal Ljubljano tudi na predkonferenci zveze slovenskih mest v Pomurju, je bilo sklenjeno, da se tudi naša zveza mest pridruži zvezi slovenskih mest.

— Borba med tihotapci in finančari. V Dubrovniku so v soboto zvečer organi finančne kontrole zalotili večjo tihotapsko družbo, ki je tihotapila različno blago, tako kavo, sladkor in čaj z angleškega parnika, ki je bil pristal v grški luki. Med

tihotapci in finančari je nastala praveca bitka. Tihotapci so pobegnili, pustivši vso tihotapljeno robo v pristanišču. Enega tihotapca so prijeli in izročili carinskemu sodišču.

— Če ima star mož mlado ženo. V soboto zjutraj so morali v zagrebško bolnico prepeljati 64letnega Slovence Luko Turka, ki si je z nožem prepral trebuh. Ko so ga v bolnici vprašali, zakaj je hotel umreti, je odgovoril, da si je hotel končati življenje, ker ga je zapustila žena in se ni hotela vrniti k njemu. Žena je namreč stara šele 30 let in se je starega moža naveličala. Turkovo stanje je zelo kritično.

Brino DVOR
LJUBLJANIKI
Samo še danes
CIGANSKA LJUBEZEN
Simfonija krvi in srca!
Ob 11, 3, 5, 6, 8, 9.

— Stock obsojen na deset let ječe. Kakor smo že poročali, je bil lani v Zagrebu na zverinski način umorjen in oropan slovenski branjevec Alojzij Škorjanc Morilec ga je ubil s sekuro v njegovem lokalu. Umora je bil osumljen in obtožen Alojzij Stock, ki je krivdo tudi priznal. Nedavno je bil pred zagrebškim okrožnim sodiščem obsojen na 10 let ječe, obsodbo pa je sedaj potrdil tudi stol sedmorice v Zagrebu.

— Zanimiva razprava pred zagrebškim sodiščem. Pred zagrebškim sodiščem se vrši danes senzacionalen proces. Na obtožni klopi sedita zakonca Inka in Tomo Polkruhač, obtožena zavrtnega umora posestnika Luke Frjane v Sesvetih pri Zagrebu. Frjaka, ki je bil Ankin oče, so našli 5. avgusta ubitega v postelji v njegovi hiši, kraj njega pa je ležalo okrvavljeno kladivo. Umora sta bila osumljena zakonca, ki sta dejanje priznala. Anka Polkruhač je izpovedala, da jo je usodnega jutra njen oče napadel in posilil, v istem hipu pa je prišel njen mož domov in ko je videl, kaj se je zgodilo, je pograbil kladivo in starega večkrat udaril po glavi. — Tako pravita zakonca, državno pravdnštvo pa ju je obtožilo zavrtnega umora, češ, da sta Frjaka ubila iz lakomnosti in grabežljivosti. Državni pravdnik zahteva za oba smrtno kazen.

— Junaški čin. V Mladencu so v soboto ob ogromni udeležbi prebivalstva položili k večnemu počitku železniškega delavca Aleksandra Zdravkovića, ki je svoje življenje žrtvoval za rešitev bližnjega. V četrtke dopoldne je Zdravković na progi tik pred prihodom tovornega vlaka na postajo opazil 5letno hčerko nekega tamšnjega trgovca, ki se je nič hudega sluteč igrala na tiru. Zdravković je opazil pretežno varnost, skočil je na tir, zagrabil otroka in ga pahnul s proge. Otroku je sicer rešil življenje, toda njega samega je dohitel vlak in ga strahovito razmesaril. Zdravković je bil ožjen in je imel z ženo enega otroka. Za vdovo in njenega otroka bosta skrbela generalni inšpektor prometa ter oče rešene deklice.

Iz Ljubliane

— Iz Javna seja občinske uprave. V sredo 23. t. m. ob 5. popoldne se bo vršila v mestni dvorani javna seja občinske uprave ljubljanske. Na dnevnem redu so poročila finančnega odseka, gradbenega odseka, personalnopravnega odseka in samostojni predlogi. Poročila finančnega odseka govori med drugim o najetu posojila za mestne regulacijske svrhe in o jamstvu kredita mestni plinarni za instalacijska dela.

— Iz Zadušnica za Vladimirjem Gortanom. Včeraj se je Ljubljana poklonila mornar nesrečne žrtve Vladimirja Gortana. Ob 11. je bila v baziliki sv. Frančiška v Šiški maša zadušnica, katere so se udeležili akademiki z dvema žalnima zastavama, društvo »Soča«, Organizacija jugoslovenskih emigrantov, Jugoslovenska Matica, Klub Primork, Slovenska Straža itd. V cerkvi je opravil žalno službo božjo gorški izgnanec g. Doktorič ki se je po evangelijski v toplih besedah spominjal nesrečne žrtve in počastil njegov spomin. Po zadušnici se je vse občinstvo strnilo v močeno povorko, ki je odšla iz Šiške v mesto pred univerzo. Prostrani Kongresni trg je bil poln občinstva, ko je spregovoril v imenu naprednih akademikov jurist Iskra. Po lepem spominskem in pietetnem govoru, ki je izzvenel v močeno prisego, da Jugoslavija ne bo pozabila svojega nesrečnega sina, sta govorila še akademik Hribovek in prof. Zgrabljič za društvo »Soča«. Na ploščo rapsalske pogodbe sta dva akademika položila krasen trnjev venec v počastitev spomina nedolžne žrtve. Potem so udeleženci zborovanja po mestu manifestirali za Jugoslavijo.

— Iz Predavanja na družabnih večerih trgovskega društva »Merkur« v Ljubljani v letošnji sezoni bodo sledeči: 1. Agnola Anton: Steklo in keramika v naši državi. 2. Direktor dr. Böhm Ludvik: Naše morje in naša trgovina. 3. Dr. Dobrila Mario: Važnost borze v gospodarstvu in njena uredba. 4. Direktor Josip Gogola: Naša delarna organizacija. 5. Ravnatelj drame Golia Pavel: O gledališču. 6. Direktor ing. Gulič Gvido: Izbrana prirodni energiji in napredek človeštva. 7. Predsednik Jelatin Ivan: Zakaj gradimo »Trgovski dom«? 8. Kavčič Josip: Psihotehnika v gospodarstvu. 9. Koce Jure: Gospodarska informacijska služba v naši dobi. 10. Ravnatelj Lovšin Evgen: Kovine in kovinarska obrtnost v naši domovini. 11. Dr. Marč Rudolf: Tujski promet in naše delo za pospeševanje tujkega prometa. 12. Mohorič Ivan: Kaj in

zakaj je carina? 13. Dr. Obersnel Maks: Železo in naša železarska obrtnost. 14. Prof. ing. Osana Marij: O radiu in napravah za radio. 15. Dr. Pless Ivan: Spomini na Širbijo. 16. Dr. Pretnar Josip: O našem domačem obrtu v Sloveniji. 17. Prof. dr. Sammec Maks: Od smreke do svile. 18. Prof. Šiš Franjo: Zakaj knjižnico in po kakšnih načinih? 19. Dr. Svetel Blaž: Napoleon in Slovenija. 20. Višji šumarski svetnik ing. Anton Sivic: Naši gozdovi in naše gozdno gospodarstvo. 21. Ing. Suklje Milan: Trgovinski in trgovinski žigi ter njih zaščita v državi. 22. Direktor ing. Turk Jakob: O rastlinski prehrani. 23. Akad. slikar Vavpotič Ivan: Slovensko slikarstvo od leta 1848 dalje. 24. Prorektor prof. dr. Milan Vidmar: Od potoka do žarnice. 25. Zagar Fran: Viri državnih dohodkov. V sredo dne 23. t. m. se vrši v restavraciji »Zvezdca« ob 1/9 zvečer drugi družabni večer in bo predaval prorektor g. dr. Milan Vidmar o temi: »Od potoka do žarnice«.

— Iz Prvi slovaški koncert v Ljubljani. Kot redek gost nas bo prihodnji četrtak posejti »Pevski zbor slovaških učiteljev«, ki priredi v Ljubljani prvi slovaški koncert. Zbor se nahaja na turneji po Jugoslaviji. Doslej je imel v drugih mestih velike uspehe in zato je upati, da bo njih koncert tudi v Ljubljani eden najboljših v tej sezoni. Vodja pevcev je prof. Miloš Ruppeldt iz Bratislave, spremlja ga pa tajnik Slovenske Matice St. Kremery. V Novem Sadu, Beogradu, Kragujevcu in Sarajevu so bili slovaški pevci zelo prisrčno sprejeti. Pripravi smo, da bo imel slovaški koncert tudi v Ljubljani velik uspeh, tem bolj, ker so slovaške narodne pesmi zelo melodiozne in od slovaških našim najbolj slične.

— Iz Tragično smrt ravnatelja Hejnica. Kakor je »Jutro« že včeraj obširno poročalo, je bil v soboto popoldne v mestni drevesnici ubit ravnatelj mestnih nasadov g. Vackar Hejnic. Delavec Janez Paik, star 29 let in zaposlen v mestni drevesnici, je udaril s sekuro večkrat po glavi in ga ubil. Hejnic je malo prej Paika ozmerjal, češ, da ni za nobeno rabo. Ubilca so aretirali in zasilili. Fant je uboj priznal, dejal pa je, da je ubil Hejnica zato, ker ga je vedno zmerjal in mu tudi odpovedal službo. Policija je v soboto, včeraj in tudi davi zasilila vse priče. Zaslišanih je bilo šest prič, ki so izpovedale, da je bil Paik razmeroma miren fant. Nekatere so ga slikale kot zelo razburjenega in nagle leze, druge so pa zopet izpovedale, da je bil Hejnic zelo strog z njim in da ga je opetovano in često tudi brez poudara ozmerjal. Davi je bil zaslišani tudi Paikov brat, ki je izjavil, da je Hejnic bratu često zabrusil v obraz: »Ti si najbolji neumen, za nobeno rabo nisi.« Rekel mu je tudi prejšnji teden, naj bi se očetu domov, če ima zani kako delo, češ, da ga drugi tedni tak odpušči. Paika in vse spise je policija že izročila državnemu pravdnštvu. Popoldne bo v mrtvašnici obdukcija trupla nesrečnega Hejnica, katerega smrt pomeni hud udarec za mestne nasade.

— Iz Letalski dan v Ljubljani. Včerajšnji letalski dan našega Aerokluba je dosegel vsaj v moralnem pogledu popoln uspeh. Udeležba je bila zelo velika in zanimanje za akrobacije v zraku splošno. Aeroklub je s to priveditvijo ponovno dokazal, da se v polni meri zaveda svojih dolžnosti in da deluje po svojih najboljših močeh za razvoj civilne aviatike.

— Iz Izplačevanje kuponov. Finančna direkcija v Ljubljani razglša: Za območje Ljubljana dospelih kuponov, amortiziranih obveznic in izbrezanih dobitkov poedinih državnih posojil ne bo izplačevala od 1. novembra več davčna uprava za Ljubljano-mesto, ampak neposredno blagajne finančne direkcije na Krekovem trgu št. 1.

— Iz Gradbeno rokodelski šoli. Direktor Tehniške srednje šole v Ljubljani javlja, da na Gradbeni rokodelski šoli, ki se vsako leto prične s 1. novembrom, letos ne bo prvega razreda in se torej ne bodo sprejemali novi učenci. Šola bo imela letos za lanske učence II. in III. razred in se prikrati otvori tudi mojstrski tečaj za dosežanje absolventne te šole. Vpisovanje se vrši od 23. oktobra do 2. novembra. Redni pouk v II. in III. razredu se prične v ponedeljek, dne 4. novembra, v mojstrskem tečaju pa v ponedeljek, dne 2. decembra. Pri vpisovanju se mora razven rednih šolskih prispevkov plačati tudi za fond za zdravstveno zaščito učencev takso od 20 Din; takse se oprostito učenci, ki prinesejo k vpisovanju izpričevalo o siromaštvu po zakonu o takсах.

— Iz »Ljubljanski Sokol« poziva svoje članstvo, da se pridruži društveni deputaciji, katere se udeležijo pogreba svojega dolgoletnega, tako tragično preminulega člana, brata Vackar Hejnica, ravnatelja mestnih nasadov. Zbirališče članstva pred mrtvašnico na starem pokopališču jutri ob pol 4 uri; obleka civilna z znakom. Zdravo! Odbor. 587/n

— Iz Drugi družabni večer »Trgovskega društva Merkur« v Ljubljani se vrši v sredo, dne 23. oktobra 1929 ob 1/9 zvečer v restavraciji »Zvezdca« v Ljubljani. Poleg drugega razporeda pride na vrsto predavanje našega znamenitega znanstvenika gospoda prorektorja ljubljanske univerze dr. Milana Vidmarja o predmetu »Od potoka do žarnice«. Vstop je brezplačen in goštee dobrodošli. 588/n

— Iz Seznam izgubljenih predmetov, prijavljenih policijski direkciji v Ljubljani v času od 1. do 15. oktobra: zlat poročni prstan z napisom »21. marca Ivan«; ženska zapesna ura, zlata na jermenuška; zlata ženska zapesna verižica; črna usnjena ročna torbica z raznimi predmeti in nekaj denarja; rjava usnjena listnica s 198,25 Din in želez. legitimacija za vpokoje; 3 bankovce po 100 Din; otroška volnena jopica; delavska knjiga z invalid. dokumenti na ime Ovičaj Janez; 3 koleki po 250 Din; siiva ročna torbica z robcem, glavnikom, zeta eigareto; 2 bankovca po 100 Din, 8 bankovcev po 10 Din in 4 Din drobja; siv klobuk; zlata broša s majkni briljanti in sa-

hirjem v sredini; delavska knjiga z davčno knjižico za leto 1929 na ime Erjavce Alojzij; 2 bankovca po 100 Din in 6 bankovcev po 10 Din; žlat uhan; delavska knjiga s spridevali, rojstnim in domovinskim listom na ime Peter Lap; zlat štirivoglati obesek s smaragdom; nahrbtnik s šolskimi knjigami.

— Iz Zobotehnična asistenta z daljšo prakso sprejme OUZD. Plača po dogovoru. Prošnjam je priložiti izpričevala o dosežanjem službovanju in jih poslati najkasneje do 31. oktobra 1929 Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani.

— Iz Pevska zbor Glasbene Matice v Ljubljani. Ta teden se vrše skupne vaje za mešani zbor v ponedeljek, sredo in petek, vsakokrat ob 20. uri. Odbor.

— Iz Seznam najdenih predmetov, prijavljenih policijski direkciji v Ljubljani v času od 1. do 15. t. m. Zenska ročna torbica z raznimi predmeti in malo vsoto denarja; rjava usnjena šolska puščica; rjava usnjena listnica z malo vsoto denarja; več bankovcev po 100 Din; stara črna usnjena denarnica z nekaj denarjem; črna usnjena ženska torbica z raznimi predmeti in nekaj denarja; zlata ženska zapesnica; ženski suknjič, siv z enako čepico in sivo moško čepico; kolesarska usnjena torbica z orodjem; 5 bankovcev po 10 Din; 2 bankovca po 100 Din; rjav ženski dežnik; moški klobuk, 1 slammik in 1 turška čepica; moško kolo; ovratne korale; zelenkasta zimska suknja z belimi rokavicami; ženska naglavna ruta; mlad, 3 mesece star pes volje pasme; 2 bela prtiča, žepni robec, bel ženski ovrtnik; 2 bela traka; zlat prstan z rdečim kamnom; zlata zapesna ženska ura; srebrna moška žepna ura z double verižico; zlata zapesnica; usnjena aktovka

Problem večne mladosti

Življenje in mladost si lahko človek podaljša samo s pravilno prehrano in duševnim optimizmom

Že v pradavnih časih so skušali ljudje rešiti problem večne mladosti. Ze stari Kitajci so poznali eliksir, mešanico raznih snovi, ki je učinkovala na njihovem prepičanju tako, da se je človek izpremenil v orla in odletel v deželo genijev, kjer je živel večno življenje. Tudi egipčanski in haldejski svečeniki so znali pripravljati razne čudodelne pijače, ki so jih hranili v svetilih kot najvišje tajno od pokolenja do pokolenja. Ne ve se pa, kako so te pijače učinkovale, niti kako so bile sestavljene. Bolj znano je prizadevanje srednjeveških alkimistov, ki so napenjali vse sile, da odkrijejo tajno izpremenjiva navadnih kovin v zlato in tajno čudodelnega eliksirja. Ohranili so se nam čudoviti recepti, po katerih so alkimisti sestavljali življenjski eliksir. Glavno vlogo so igrala poleg delne krvi netopirjeva krila. Žal so bili srednjeveški alkimisti večinom navadni sleparji, ki so znali spretno izkoriščati naivne vlasteline, da so si polnili žepce. Razen nekaterih slučajnih kemičnih odkritij ni imelo človeštvo od njihovega delovanja nobene koristi.

Dedščino alkimistov so prevzeli v 18. stoletju razni pustolovci, med katerimi sta najbolj znana grofa Cagliostro in Saint Germaine. Zloglasni grof Cagliostro je trdil, da ima eliksir, ki mu je omogočil živeti več tisoč let. Pripovedoval je o dogodkih iz pradavnih časov, kakor da jih je doživel sam, in zato ni čuda, da so vsi strmeli. V resnici se je pa imenoval Josef Balzamo, rodom je bil iz Sicilije in živel približno tako dolgo, kakor navadni ljudje. Pred francosko revolucijo je nastopil v Parizu grof Saint Germaine, ki je trdil, da živi s pomočjo čudodelnega eliksirja 350 let. Toda to je bila baika namenjena varanju naivne javnosti. Vendar se je pa pustolovčevstvo ime ohranilo v času, znanem pod imenom Saint Germaine, ki ga prodajajo lekarne še zdaj. V 18. stoletju je prišel dr. Graham v Parizu na drugo idejo. Napravil je tako zvano nebeško posteljo, ki je dovažala življenjske sile vsakemu, kdor je na nji spal. Toda izumitelj ni imel sreče, kajti nebeško posteljo so morali prodati na javni dražnji in ko so jo razstavili, se je izkazalo da je navadna postelja, v kateri je bil skrit magnet s harmoniko Poleg tega je bila postelja močno parfumirana.

Kot posebnost naj omenimo, da se je našel star rimski napis, v katerem je rečeno: »Aeskulapin v zdravju posveča L. Clodius Hermippos, ki je živel 115 let in 15 dni pod vplivom dihanja mladih deklet.« Začetkom 18. stoletja je pa izšel spis, v katerem skusa neki dr. C. Hausen zelo učeno dokazati, da je bil Hermippos učitelj na rimski dekliški šoli in svetuje vsem, ki hočejo dolgo živeti, naj poskrbe, da bodo zjutraj in zvečer dihale vanje mlade deklice. Značnejši holandski zdravnik in učenjak Boerhave, po katerem je imenovana neka dunajska ulica, je predpisal staremu amsterdamskemu županu slično lekarstvo.

Tudi v novejšem času si mnogi prizadevajo rešiti problem podaljšanja življenja. Uspešno so napravili že več poskusov do podaljšanja življenja živih bitij je še dolga pot. Slavni grški zdravnik Hippokrat, ki velja po pravici za ustanovitelja medicine, je dejal pred smrtjo svojim učencem, da jim zapuščaja dve veliki lekarstvi, ki se imenujeta zmernost in vzdržnost. Tudi slavni rimski filozof Seneca je bil prepričan, da si vsak človek sam lahko podaljša življenje. Dejal je, da življenje samo po sebi ni kratko, da si ga pa ljudje sami skrajšamo. Isto misel je izrazil francoski učenjak Flourens, ki je dejal, da človek ne umira, temveč da se sam ubije. Ne gre torej toliko za podaljšanje

ODOL
DENTIFRICE
Čistilna-osvežujoča-štedljiva

z raznimi naročili in pismi. V železniških vozovih so bili najdeni sledeči predmeti: 4 ženski dežniki; 5 moških dežnikov; 4 knjižice; 1 zidarska žlica; 3 palice; 2 šolski knjigi; košara z vrčem; otroški cekar; moški klobuk; torbica s prtičem; ženska jopica; ženska torbica; pelterina; delavska bluzja; odeva; kožuh; zavitek perila; usnjena torba; košara s palico; star klobuk; zavitek žičnikov; pasji bič; naramnice; sraka z ovrtnikom; čepica; moška suknja; 2 kolesni sealki; risalni blok; star suknjič; pipa in volnena jopica.

— Iz Požar v barakah na Galjevi. Sinoči okoli 6 je nastal v baraki na Galjevi v stanovanju branjeve Erklavec požar, ki bi bil lahko katastrofalen, če bi sosedje pravočasno ne opazili dima, ki se je začel valiti iz stanovanja. Lesene barake bi požar gotovo vpepelil, ker je pihal močan veter, čeprav bi bili gasilci takoj nastopili. V stanovanju branjeve Erklavec je bila doma samo njena mladoletna hčerka, ki je prižgala svečo, ko se je znožilo. Deklica je postavila svečo tako nerodno, da se je vnela lesena stena barake. Namesto da bi poklicala sosedo na pomoč, je v strahu zbežala iz barake, ko je bila stena že v plamenih in je gotoj dim napolnil sobo. Prvi je požar opazil sosed Josip Gaiser, akviziter, ki je takoj z ženo začel gasiti. Vrata v stanovanje so bila samo priprta. S pomočjo žene, ki mu je nosila voda v skafih, je ogenj hitro pogasil, potem je pa obvestil policijo.

NOGAVICE ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Iz Celja

— c Odkritje spomenika padlim vojakom v Vojniku. Včeraj dopoldne je bil ob pol 12. uri na izredno svečan način ob prisotnosti tisočglave množice odkrit veličasten spomenik padlim vojakom iz Vojnika, Škofje vasi, Arclina, Bezovice, Trnovlja in Višnje vasi. Spomenik stoji na križišču glavne ceste in stranske ceste tik pred Vojnikom. V daljših govorih so pozdravili vse prisotne in opisali v poetičnih besedah pomen in namen spomenika razni govorniki, med njimi predsednik zveznega odbora iz Vojnika, zastopnik celjske garnizije, bivši vojni kurat Bonač, predsednik Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne major Colarič, v imenu predsedstva mariborske Narodne odbrane vpokojeni minister dr. Vekoslav Kukovec, ki je tudi prinesel pozdrave generala Maistra, in drugi.

— c Nova proga celjskega mestnega avtobusa. V soboto dopoldne se je vršila s mestnim avtobusom poskusna vožnja na novi progi iz Celja skozi Dobrševo vas, Ločico, Breg, Polzelo, Parizlje, Braslovče, Male Braslovče, Letuš in Libijo do Mozirja. Mestno avtobusno podjetje bo v par dnevih prešlo iz tovarne dva nova avtobusa znamke Austro-Fiat, s katerima bo takoj pričelo obratovati na omenjeni progi in med Celjem in Podsedro. Poneje bo prispel še en nov avtobus znamke Mercedes-Benz, ki bo zamenjal Austro-Fiata na progi v Mozirje. Nova avtobusna linija v Mozirje bo predvidoma otvorena okrog 1. novembra. Zanimanje za avtobusno zvezo s Celjem je med tamkajšnjim prebivalstvom izredno živahno.

— c Ljudsko vseučilišče v Celju opozarja vso javnost na svoj izredni občni zbor, ki se vrši drevi ob 20 v meščanski šoli z dnevnim redom: Sprememba pravil in slučajnosti.

— c Zadušnica za mučenikom Gortanom. V četrtke 24. t. m. zjutraj ob 6.30 se bo brala v župni cerkvi sv. Danijela v Celju maša-zadušnica za pokojno žrtvijo fašizma Vladimirjem Gortanom. Društvo »Soča« prosi, da se vsi primorniki rojaki in vsi nacionalni Celjani maše zadušnice v čim večjem številu udeležijo.

Augustus Muir

20

Črna maska

Roman

Zavil je za vogal in se ozrl okrog. Nikogar ni bilo tu na straži. Pač pa so se čuli glasovi iz hiše, slišal je škripanje vrat in spoznal je, da se mora požuriti.

Čim se je prepričal, da ga iz spalnice ne morejo zadeti, se je pognal čez dvorišče. Na desni strani je bila dolga, ozka stezica med visokim zidom in gosto živo mejo. Ni se mogel takoj odločiti. Ta ozka, zaprta pot bi utegnila biti nevarna past.

Kar je zaslišal na strehi prizvoka korake nekoga, ki je v naslednjem hipu skočil na tla. To ga je prisililo, da se je odločil. Ozrl se je, potem je pa začel bežati. Komaj je pa napravil nekaj korakov, je zaslišal kraj sebe tihe korake. Presenečeno se je ozrl.

— Rosamunda!

— Prišla ga je za roko.

— Za meno! — hitro!

Potisnila ga je skozi vrata v visokem sidu in ustavila se je, da bi jih mogla zadržati.

Hepburn se je ozrl okrog. Vedel je, da sta na vrtu, kajti prostor je bil ograjen. Dišalo je po rožah in od drevja je kapljala jutranja rosa.

Rosamunda ujeta

— Čakala sem vas, — je zašepetala. — To je najkrajša pot k avtomobilu.

Ni čakala odgovora. Začela je bežati. Do široki poljski poti in ni se ustavila, dokler ni bila na drugem koncu vrta. Ko jo je Hepburn dohitel, je opazil, da odpira prav tako vrata, kakršna so bila na nasprotni strani vrta. Bila sta na travniku. Rosamunda je pokazala na nekaj temnega v daljavi.

— Tam sva pustila avtomobil, — je dejala. — Dobro, da sem vas počakala. Sami bi ga bili težko našli.

Hepburn je na tihem pritrdjeval, priznati pa ni hotel. Omenil je samo, kako hitro se dani.

— Ti lopovi so nama za petami, je dejal. — Čim prej morava biti na glavni cesti. Colenso je tam in gorje njegovim pajdašem, če naju ne ujamemo.

— Colenso je v hiši, pravite? — Rosamunda ga je presenečeno pogledala. — Da. Med nama se je razvil zanimiv pogovor. Strinjala sva se med drugim tudi v tem, da ste posebejni vrag. Imenitno sva se zabavala. Pričakoval sem, da me povabi na obed v svoj klub. — Kaj vraga je bilo to?

Hepburn se je naglo ustavil, obrnil se je in poslušal. — Zdelo se mi je, da sem slišal korake, — je zašepetala.

Nad travnikom je ležala jutranja megla, krave so se leno premikale in pulile travo, a nikjer ni bilo videti žive duše.

— Živci, — je zamrmral in hitel naprej. Zical je, da bi mogel slišati vsak

korak, če bi ju kdo zasledoval. Tudi Rosamunda je bežala molče kraj njega in opazil je, kako se vsak hip ozre na travnik za seboj.

Ko sta dosegla konec žive meje, je predlagala, da bi zavila na cesto. Dasi ni navedla vzroka, je Hepburn vedel, da hoče priti na varno za slučaj, da ju res zasledujejo. — Cesta je je bila speljana po dolini pod pašnikom in Hepburn je molče sledil Rosamundi po strmem bregu. Dragoceno aktovko je tiščala ves čas pod pazduho. Hotel jo je prevzeti on, pa mu je smeje odgovorila, da je prav nič ne ovira. Kmalu sta bila na ravni cesti. Hepburn je zagledal pred seboj avtomobil, stoječ ob plotu, kakor sta ga bila pustila. Toda v naslednjem hipu je doživel nekaj nepričakovane.

Hitro je potegnil Rosamundo nazaj v živo mejo. Za avtomobilom se je nekaj zganilo in opazil je sključenega moža, ki se je spretno smukal med drevjem. Hepburn je vedel, kaj se bliža. Z Rosamundo sta bila sicer za silo skrita, toda avtomobil ni mogel kriti. Videla sta, kako se je neznanec ustavil na travniku in se obrnil tja, odkoder je bil prišel.

Vtaknil je prste v usta in zažvižgal. Na drugem koncu travnika mu je nekdo odgovoril. Hepburn je zaskrpal z zobmi in planil iz skrivališča.

— Pa poskusimo!

Avtomobil je bil še dvajset seznjev oddaljen, toda zakrivala ju je še vedno živa meja. — Skočite v avtomobil. Rosamunda — na konju sva, — Hepburnov glas jo je vzdolževal.

Pognal se je na sedež za volan in pritisnil na startar. Toda motor se je bil shladil in ni takoj funkcioniral. Hepburn je srdito zaklel. Se dvakrat ga je skušal pognati, pa ni šlo. Začel se je nov, še ostrejši žvižg. Znova je pritisnil na startar in končno je motor zabnel. Toda ropotal ni tako močno, da bi se ne slišali koraki tik za njima.

Avtomobil je počasi zdrčal po cesti, toda bilo je že prepozno. Neznanec je bil že skočil na stonico, odprl je vrata in zgrabil Rosamundo za rame. V zadnjem hipu je hotel Hepburn na vso moč pognati avtomobil, pa se mu ni posrečilo.

V naslednjem hipu so krepke roke dvignile Rosamundo in jo potegnile iz avtomobila. Hepburn je bil ves iz sebe. Zavedal se je, da je sam vsega kriv, ker je hotel z avtomobilom pobegniti prej, preden bi prihitel neznanec do njega. Bolje bi bilo, da bi bila bežala čez polje na varno in pustila avtomobil, kjer je stal.

Toda napad je bil izvršen tako hitro, da Hepburn ni imel časa razmišljati o rešitvi uboge Rosamunde. Skozi okence jo je videl v napadalčevih rokah in ta prizor ga je zadel v živo. Ustavil je avtomobil in skočil iz njega.

Takoj je spoznal napadalca po širokih plečih. Bil je Maurice Denton. Hepburn je videl v duhu balkon v Dimarcovi restavraciji. Denton je sedel tam in s pri-

zadeval pregovoriti Rosamundo, da bi postala njegova pomočnica. Zdal, ko sta se znova srečala s Hepburnom, je bil njegov obraz rdeč in njegove krepke roke so stiskale Rosamundin vrat.

— Ostanite, kjer ste! — Denton je tiščal Rosamundi glavo nazaj. — Ne približujte se, sicer ji zlomim vrat.

Nevesta s krono

Polno presenetljivih izprememb in katastrof je bilo Strindbergovo zunanje in notranje življenje. Rojen iz nekdaj bogate in ugledne rodbine, ki je popolnoma ubožala, je končno pobegnil iz mračnih razmer v hiši staršev, študiral na univerzi, a se premislil in postal ljudski učitelj. Pa kmalu se je naveličal tega poklica in postal medicinec. Hitro je obsodil ta poklic in postal igralec, nato novinar, celo redaktor, pa telegrafist, nato knjižničar, končno pisatelj, gledališki ravnatelj in naposled zopet le pisatelj. Medtem je svoja bivališča izpreminjal neprestano. Živel je na Švedskem, pa v Franciji, v Švici, Italiji in Nemčiji, ker držalo ga ni nikjer dolgo. Bil je trikrat oženjen in se je trikrat ločil. Vsega se je loteval s fanatizmom, a bil vedno iznova razočaran. Neprestano je iskal resnice, a zmerom in povsod našel je laž. Poglavljal se je z ljubeznijo v naravoslovje a ga kmalu smešil: izpremenil se je v okultista in celo praznovrca, bil je historik, a je smisel junake, pa zopet tehnik, bil je nekaj časa socialist, nato pa oboževatelj Nietzscheja, bil je popoln ateist in se je zatekel iz protestanstva v katoliško cerkev.

Bil je nesrečen mož, ki je v iskanju resnice in sreče menil svoje prepričanje in svoja načela neprestano. Končno se ga je lotila bolna domišljija, da ga vse preganjanje in sovražje beže: je pod tuimi imeni od mesta do mesta, od hotela do hotela. Iz najrahlejšega suma v sosednji sobi je sklepal, da je ondaj neznani sovražnik, ki ga hoče umoriti. Rojen l. 1849, je umrl leta 1912 osamljen, kakor je živel vedno osamljen.

Ipsena in Björnsona je pobijal kot mehek, kužna feministi in sam pisal drame in romane, v katerih je zmerom iznova predstavljal žensko kot večnega sovražnika moških. Ženska mu je bila po naravi podla, sebičnica, lažnivka, ki uživa le takrat, kadar moža vara, muči in mori. Prepričan je bil, da ženska ne more biti drugačna, nego zlobna, zločinska. Mož, ki se ji uda, je izgubljen. Zakon je zverinjak, živet je mogoče v njem le z revolverjem, bičem in razbeljenim drogom oborožen. Obenem pa je vendar vedno iskal — žensko.

In usodno je bilo zanj, da je imel ta velik umetnik vse darove uma in srca, iz vsejši najpotrebnejši: bil je brez humorja, brez katerega ni življenja in ne sreče. Iz ene premočnih duševnih njegovih izprememb je pravilna drama »Krona nevesta«. Napisal jo je v svoji katoliški periodi, v kateri je nastala tudi njegova ekspressionistična idejna pesnitev »V Damasku«. Nekaka samozpoved, kakršna so njegovi avtobiografski romani v petih njigah: »Sin dekle«, »Razvoj ene duše«, »Zpoved norčev«, »Internu«, »Razdvojen — osamljen«.

V »Damasku« prehodi junak (avtor) najprej 14 postaj muk in trpljenja — kakor Kristus — in se končno reši v katoliški samostan kot edino pribežališče. Tudi v »Nevesti s krono« je glavni motiv: »Zaupam, da moj Izviščar me reši!« Sovražena in sovražna mati izroči hčeri detomortiki molitvenik, v cerkev se zateče Kersti pred

mojo izkušnjo in ko v ječi izpokrjenka umre, se složi stoletje sovražni rodbini v molitvi, ki jo vodi pastor. Izviščar je vodil tudi Kersti skozi dolgo vrsto duševnih muk, da jo je privedel do odrešenja, v Bogu se združilo stari sovražniki.

Ze Tegner je obdelal pravljico o nevesti s krono. Kakor sta Babica (porodna pomočnica, ne stara mati) in Povodni mož posebej simboli Zlega in Dobrotnosti, je »krona« stvarni simbol ženskega devštva. Seveda je tudi ta pravljica drama v svojem razvoju včasih brez utemeljenja in človek ne sme vpraševati: zakaj? odkod? čemu? nego jo uživati kot lepo balado. Značilno pa je, da niti v tej pravljici Strindberg ni zatajil svojega protizenskega stališča. Vse ženske so zle, Brita je resnično rojena za rabla« in je pravcata bestija. Kristina mati je odurna in Kersti sama tri slike malo simpatične. Njen mož je nesrečen poleg nje že kot ljubimec.

Igra je po svoji vsebinski in tendenčni plemenitosti, po poetičnih prizoriščih sredi bajnih nordijskih snežnikov, jezer in plan, po vlezaninivih folkloristih detajlih in po zgoščenih, močnih značilnih vezala poslušalce od začetka do zaključka vedno silneje. V tehniko se odlično očituje bivši igralec in gledališki ravnatelj.

Rekel sem že, da je bila predstava vzhodno pripravljena in izvršno podajana. Scene, razsvetljava, igranje, maske, dikcija zaslužijo polno priznanje. G. Debevec je podal zopet režiserski umtvor. Balatova godba po avtorjevih zapiskih je močno občutje divjala vsehkozi.

Med igralci ima seveda Kersti kot nevesta s krono in brez krone za veliki uspeh glavno zaslugo. Uloga Kersti je izredno mnogolična in zato tako težka. Ga. Šaričeva se je zopet izkazala čisto umetnico. Upornost, trmo, ljubezen do moža, materinstvo, častihlepije, strah, groza, obup in kes ter končno izpokrjenost je izražala na globlje doimljivo ter s sredstvi najfinelše umetnosti.

Odlični Mats je bil g. Krall, simpatično tople in pretresljiv v svoji naravno podajani tuzi po izrubi sinčka. To je bila kreacija prvega reda in kaže, da je v Krallu mnogo sposobnosti za uloge enake globine čustva.

Zlobno Brito, Matsovo sestro, je igrala izvršno in učinkovito za Mira Danilova, ki se je razplamenela do uprav grozno lepih efektov.

Izvrstna je bila g. Rakarjeva kot demonična Babica — prožna v grozotnih skokih in krikih ter z moštrosko masko. Prav tako izhoren po maski in učinkovito strašnem doimu je bil župan g. Skrhinšek, ce umetnik v takih vlogah. Nepričakovano posrečeno in vrlo simpatično je nastopal g. rež. Debevec kot blagi Povodni mož, lepo pojoč in goslaioč v mističnem ozadiu.

Izmed manjših ulog, ki so tvorile, nekatere celo neme, krasno harmonijo z velikimi in večimi, gre posebno priznanje gg. Cesarju, Plutu Gregorinu, Potokariu, Kauklerju, Marli Veri in Medvedovi, a za izvrstne tipe prav tako gg. Gabrieličevi, Juvanovi in Fernanu.

Unizoritev je bila v celoti in podrobno, nstih na višku in če komu morda njena vsebina ne bo ustrežala, vendar ne bo nikogar, ki bi ne priznal igralški in scenski nenavadno velik uspeh, ki dela naši marljiv drami vso čast.

Po vseh klasičnih, starih in novih, pa si zdaj želimo še sodobnega repertoarja najboljše kvalitete v prav tako dobri izvedbi. Fr. G.

Kriza zakonskega življenja

Neka berlinska revija je razpisala te dni anketo o krizi zakonskega življenja, ki je spravila na dan marsikaj zanimivega. Na vprašanje, ali vpliva poklic na zakonsko srečo, je dobila revija 171 odgovorov. Odgovorili so večinoma trgovci in uradniki. Odgovore je poslalo tudi 20 študentov in 35 študentk. Anketa je pokazala, da je vpliv poklica na zakonsko harmonijo tem škodljivejši, čim napornejši je in čim več časa vzame človeku. Najsrečnejši so v zakonu ljudje svobodnih poklicev, v prvi vrsti zdravniki. Odgovore so poslale tudi ženske brez poklica. Od teh živi v srečnem zakonu 78,8 %, v nesrečnem 5,4 %, v srednjem med srečnim in esrečnim pa 15,8 %. Glede žen s poklicem se je izkazalo, da je srečih v zakonu 75,7, nesrečnih 9,8 odstotka, dočim so ostale odgovorile, da v zakonu niso niti srečne, niti nesrečne.

Zanimiv je tudi vpliv skupnega dela obeh zakoncev na zakonsko srečo. Ena petina žen je odgovorila, da se čutijo v zakonu nesrečne, ena četrtna ni niti srečna, niti nesrečna, nad 23 % žen, ki delujejo z možmi v skupnem poklicu, se pa čuti srečne. Vsaka četrta izmed srečnih je pa pripomnila, da je sodelovanje z možem glavna vez zakona. Anketa je pokazala, da je v mnogih primerih skupno delo edina vez, ki drži zakonce skupaj.

Ni dobro biti milijarder

Biti zelo bogat, ni vedno tako veslika sreča, kakor mislijo oni, ki jim denarja primanjkuje. O tem priča tudi življenje švedskega kralja vžigalic Ivara Kreugerja, ki je prispel te dni v Berlin, da se pogaja glede posojila berlinski občini. V Berlinu ima sicer stanovanje, obsegajoče 16 sob, toda to nima zanj nobenega pomena. Drugače pa živi zelo skromno. Oženjen ni, ker nima časa oženiti se, je zelo malo, pije samo vodo in tudi cigaret ali cigar si ne privošči. Gostov sploh ne sprejema. Dela pa tako pridno, da bi ga vsako podjetje z veseljem sprejelo v službo. Nekoč je dejal, da lahko dela nepretrgoma štiri dni in štiri noči. Spi vsako noč samo nekaj ur, a zjutraj se koplje v mrzli vodi, kar mu nadomestuje nekaj ur spanja. V gledališču, ki no in na plesu nikoli ne hodi, z ženskami sploh ne občuje, ves prosti čas, ki si ga itak pičlo odmeri, preživi doma, kjer mu krajšajo življenje rože, kateri ima polno stanovanje.

Kreuger je eden najbogatejših mož na svetu, a vendar bi ne zamenjal z njim niti siromašen človek, če bi moral živeti tako, kakor živi on. Bolje je kupiti si škaflico švedskih vžigalic in živeti tako, kakor živimo, nego biti švedski milijarder.

Pristopajte k Vodnikovim družbi!

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakmo! Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Najmanjši oglaš. Din 5.—

20%-ne kronske bone

cupuje Puška stredonca, založen zavod d. d. Osijek Desetina al. 27 79-1

Prodaj vilo

v Ljubljani na zelo ugodnem kraju v vsem komfortu m velikim vrtom za okroglo 1.000.000 Din — Naslov pove uprava »Slov. Narod« 2224

Kupimo:

rabljeno, v dobrem stanju: 1 transmisijo 90 mm 4,5 m, 4 kompletna ležišča (Ringschmierlager) 90 mm, 2 železni jermenci 2000 X 200 do 240 X 90 mm. Ponudbe: Steb in Drobnič. Videm-Dobropolje. 2265

Dostojno dekle

z dobrimi spričevali, dobra kuharica in šivilja, iščem za Zagreb k dvema osebam v trajno službo. Ponudbe s prepisi spričeval in navedbo plačilnih zahtev na naslov: Milan Sachs, Zagreb, Istarska ulica št. 10, vila Sachs. 2266

Redka prilika!

Zaradi smrtnega slučaja gospodarja naprodaj preko 70 let v isti hiši obstoječa usnjarna, opremljena z vsemi potrebnimi stroji za izdelavo vseh vrst kože. Lastna električna razsvetljava, vodovod, mlin, prodaja na malo in veliko. Prevzame se lahko takol. cena 350.000 Din. Polasnila daje Draga Gregorinovič, Krapina, hotel Central, 9. k. 2264

L. Mikuš

LJUBLJANA Mesn. no 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehalni palic Popravila se izvršujejo — točno in solidno —

Zadruga prevoznikov naznanja, da je umrl nje zaslužni član, gospod

Julij Trotovšek

Pogreb draglega pokojnika se bo vršil v torek, dne 22. oktobra ob 4. uri popoldne izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, 21. oktobra 1929.

Zadruga prevoznikov.

Zahvala.

Za množtevne dokaze iskrenega sočutja ob smrti našega nepozabnega

Vladota

ter za poklonjeno prekrasno cvetje in vence se vsem prav priščno za hvaljemo

Posebej nas veže dolžnost zahvaliti se predvsem prijateljem pokojnikom, osobito g. dr. Tonetu Jamarju za požrtvovalno skrb ter prijateljsko ljubezen in nego med boleznijo in ob smrti, prečistiti duhovščini, akademskemu pevskemu zboru za prekrasno petje, tovarišem akademikom, oficirskemu zboru, vojaški godbi in častni četi, zastopnikom raznih korporacij, zavodov in društev, končno vsem mnogobrojnim prijateljem in znancem, ki so našega blagega pokojnika spremlili na njegovi zadnji poti.

Našo globoko občuteno zahvalo naj sprejme tudi pokojnikov prijatelj, ki se je ob odprtem grobu tako ganljivo in iskreno poslovil od prerano nam umrlega Vladota.

Maša zadušnica se bo brala v cerkvi Marijinega Oznanenja v petek dne 25. t. m. ob 7. uri zjutraj.

Globoko žalujoči rodbini:

Kmetova — Dr. Ješetova

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš iskrenoljubljeni oče, stari oče, tast in svak, gospod

Vaclav Heinic

ravnatelj mestnih nasadov

v soboto, dne 19. t. m. nenadoma preminul.

Pogreb blagega, nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 22. oktobra 1929, ob 4. uri popoldne izpred kapelice pri Sv. Krištofu na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana — Hradec — Kraljov, 21. oktobra 1929.

Globoko žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod Občina Ljubljana